

The Artistic Representation of Childhood Trauma in English and Uzbek Psychological Thrillers (Based on Gillian Flynn's "Dark Places" and Komil Sindarov's "O'g'irlangan Bolalik")

Rustamova Nigoraxon Asqar qizi

E – mail : nigorakhon7475@gmail.com

O'zDJTU professori, fil.f.d (DSc) M. Umarova taqrizi asosida

Annotation (English)

This article examines the artistic representation of childhood trauma in English and Uzbek psychological thriller and detective fiction through a comparative analysis of Gillian Flynn's novel "Dark Places" and Komil Sindarov's work "O'g'irlangan bolalik". The study focuses on childhood trauma as a factor that shapes memory, identity, family relations and later behaviour. Particular attention is paid to traumatic memory, the influence of family environment, the relationship between childhood experience and crime, and the ways in which the past returns in the characters' present lives. In Flynn's novel, childhood trauma is primarily represented through fragmented memory, the reconstruction of a family tragedy and the protagonist's return to the past. In Sindarov's work, the idea of "stolen childhood" is connected with family, social environment, childhood vulnerability and the psychological consequences of being deprived of a safe childhood.

Keywords: psychological thriller, childhood trauma, traumatic memory, family trauma, childhood experience, crime, psychological characterization, Gillian Flynn, Dark Places, Komil Sindarov, O'g'irlangan bolalik, comparative literature.

Ingliz va o'zbek psixologik trillerlarida bolalik travmasining badiiy talqini (Gillian Flynnning "Dark Places" va Komil Sindarovning "O'g'irlangan bolalik" asarlari misolida)

Annotatsiya (o'zbek tilida)

Mazkur maqolada ingliz va o'zbek psixologik trillerlarida bolalik travmasining badiiy talqini Gillian Flynnning "Dark Places" romani va Komil Sindarovning "O'g'irlangan bolalik" asari misolida qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda bolalik

travmasining xotira, shaxsiyat, oilaviy munosabatlar, jinoyat va qahramonlarning keyingi hayotiga ta'siri asosiy tahlil obyekti sifatida belgilanadi. Har ikki asarda bolalikda yuz bergan og'ir voqealar keyingi hayotda tugallanmagan psixologik tajriba sifatida namoyon bo'lishi kuzatiladi. Flynnning "Dark Places" romanida travma, avvalo, Libby Dayning bolalik xotiralari, oilaviy fojia va o'tmishdagi voqealarni qayta tiklash jarayoni orqali ochiladi. Komil Sindarovning "O'g'irlangan bolalik" asarida esa bolalikning "o'g'irlanishi" tushunchasi bola hayotidagi xavfsizlik, mehr, tarbiya va ijtimoiy muhit masalalari bilan bog'lanadi. Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, har ikki yozuvchi jinoyat va psixologik konfliktning ichki sabablarini bolalik tajribasi bilan bog'laydi.

Kalit so'zlar: psixologik triller, bolalik travmasi, travmatik xotira, oilaviy travma, bolalik tajribasi, jinoyat, psixologik tasvir, Gillian Flynn, Dark Places, Komil Sindarov, O'g'irlangan bolalik, qiyosiy adabiyotshunoslik.

Художественная интерпретация детской травмы в английском и узбекском психологическом триллере (на материале романа Гиллиан Флинн «Dark Places» и произведения Камила Синдарова «О'г'irlangan bolalik»)

Аннотация (на русском языке)

В статье рассматривается художественная интерпретация детской травмы в английской и узбекской психологической прозе на материале романа Гиллиан Флинн «Dark Places» и произведения Камила Синдарова «О'г'irlangan bolalik». Основное внимание уделяется влиянию травматического детского опыта на память, личность, семейные отношения и последующее поведение героев. В обоих произведениях тяжелые события детства представлены как психологический опыт, который продолжает воздействовать на жизнь персонажей в настоящем. В романе Флинн травма раскрывается прежде всего через фрагментарность памяти, семейную трагедию и попытку главной героини заново реконструировать события прошлого. У Синдарова идея «украденного детства» связана с семейной и социальной средой, уязвимостью ребенка, воспитанием и последствиями лишения безопасного детства. Сравнительный анализ показывает, что оба автора связывают преступление и

психологический конфликт с опытом детства, однако используют различные художественные модели.

Ключевые слова: психологический триллер, детская травма, травматическая память, семейная травма, детство, преступление, психологизм, Гиллиан Флинн, Dark Places, Камил Синдаров, O'g'irlangan bolalik.

Kirish. XX asr oxiri va XXI asr boshlarida inson ruhiyatining murakkab jarayonlarini badiiy tadqiq etish zamonaviy adabiyotning muhim tendensiyalaridan biriga aylandi. Bolalik travmasi ana shunday psixologik sabablarni yoritishda muhim badiiy kategoriya sifatida namoyon bo'ladi. Bolalik davrida boshdan kechirilgan oilaviy fojia, zo'ravonlik, e'tiborsizlik, mehr va himoyaning yetishmasligi shaxsning keyingi hayotidagi xotira, o'zlikni anglash, munosabatlar va xulq-atvoriga ta'sir qilishi mumkin. Gillian Flynnning "Dark Places" romani 2009-yilda nashr etilgan bo'lib, unda yetti yoshli Libby Day oilasida sodir bo'lgan qotilliklar uning butun keyingi hayotiga ta'sir qilishi tasvirlanadi. Yillar o'tib, qahramon o'sha fojiali tun haqidagi xotiralarini qayta ko'rib chiqishga majbur bo'ladi. Komil Sindarovning "O'g'irlangan bolalik" asari esa o'zbek detektiv adabiyotida bolalik, jinoyat va psixologik kechinmalar masalasini birlashtiruvchi asarlardan biridir. Asar tavsifida tergov jarayoni bilan bir qatorda qahramonlarning ruhiy holati va oilaviy kechinmalariga ham e'tibor qaratilishi qayd etilgan. [1]

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Travma nazariyasi zamonaviy adabiyotshunoslikda insonning og'ir tajribalarini, ularning xotirada saqlanishi va keyinchalik qayta namoyon bo'lishini o'rganishga xizmat qiladi. Cathy Caruth "Unclaimed Experience: Trauma, Narrative and History" asarida travmatik tajribaning inson tomonidan darhol va to'liq anglanmasligi, uning keyinchalik qayta namoyon bo'lishi hamda hikoya qilish bilan bog'liqligiga e'tibor qaratadi. [4]

Dominick LaCapra travma va tarixiy xotira o'rtasidagi munosabatni o'rganar ekan, travmatik voqeaning qayta boshdan kechirilishi va uni qayta ishlash jarayonlarini farqlaydi. [5] Anne Whitehead esa travmaning adabiy matnda nafaqat mavzu, balki narrativ shaklga ham ta'sir qilishi mumkinligini ko'rsatadi. Retrospeksiya, vaqt qatlamlarining almashinuvi, takrorlanish va xotiraning fragmentarligi travma estetikasi bilan bog'liq vositalar sifatida qaraladi. [6]

Tahlil va natijalar. Gillian Flynnning “Dark Places” romanida bolalik travmasining markaziy ko‘rinishi oilaviy fojia va uning xotiradagi izlari orqali yaratiladi. Libby Day yetti yoshida onasi va opa-singillarining o‘ldirilishiga guvoh bo‘ladi. Mazkur hodisa uning butun hayotini belgilab beradi. U o‘tmishdagi voqealar haqida bergan ko‘rsatmasi asosida akasi Ben jinoyatchi deb topilganini bilgan holda yashaydi. Oradan yillar o‘tib, voqealarning boshqa talqinlari paydo bo‘lishi Libbyning o‘z xotirasini qayta ko‘rib chiqishiga sabab bo‘ladi.

“Dark Places”da travmaning yana bir muhim jihat — oilaviy xotiraning parchalanishidir. Fojia bir oilaning barcha a‘zolariga turlicha ta’sir ko‘rsatadi. Har bir qahramon voqeani o‘z nuqtayi nazaridan qabul qiladi. Shu sababli romanda yagona va mutlaq xotira o‘rniga bir-birini to‘ldiruvchi yoki inkor etuvchi xotiralar mavjud.

Komil Sindarovning “O‘g‘irlangan bolalik” asarida esa bolalik travmasi, avvalo, asarning nomi orqali konseptual darajada ifodalanadi. “O‘g‘irlangan bolalik” birikmasi bolaning tabiiy ravishda mehr, himoya, e’tibor va tarbiya olishi kerak bo‘lgan davridan mahrum bo‘lishini anglatadi. Shu sababli “o‘g‘irlangan bolalik”ni jismoniy yo‘qotish bilan bir qatorda psixologik va ijtimoiy mahrumlik ramzi sifatida ham talqin qilish mumkin.

Ikki asarning eng muhim umumiy jhati — o‘tmishning hozirgi zamondagi davomiyligidir. “Dark Places”da Libby Day bolalikdagi qotilliklar haqidagi xotiralar bilan yashaydi; “O‘g‘irlangan bolalik”da esa bolalik tushunchasining buzilishi shaxsning keyingi hayoti va jinoyat bilan bog‘liq jarayonlarni anglashga yordam beradi.

Xulosa va takliflar.

Tadqiqot natijalari Gillian Flynnning “Dark Places” romani va Komil Sindarovning “O‘g‘irlangan bolalik” asarida bolalik travmasi psixologik triller va detektiv syujetning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘lishini ko‘rsatdi. Har ikki asarda bolalikdagi og‘ir tajriba qahramonlarning keyingi hayotidan ajratib qo‘yilmaydi, balki ularning xotirasi, shaxsiyati, munosabatlari va xatti-harakatlarini tushuntirishga xizmat qiladi.

Flynning “Dark Places” romanida bolalik travmasining asosiy badiiy mexanizmi travmatik xotirani qayta tiklashdir. Oilaviy fojia va uning bolalikdagi idroki qahramonning katta yoshdagi hayotida ham davom etadi. Xotiraning to‘liq emasligi va turli nuqtayi nazarlarning mavjudligi psixologik trillerning sirli va keskin tabiatini kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Sindarov, K.** “O‘g‘irlangan bolalik”. Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. **Flynn, G.** “Dark Places”. New York: Shaye Areheart Books, 2009.
3. **Flynn, G.** “Sharp Objects”. New York: Shaye Areheart Books, 2006.
4. **Caruth, C.** “Unclaimed Experience: Trauma, Narrative and History”. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1996.
5. **LaCapra, D.** “Writing History, Writing Trauma”. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2001.
6. **Whitehead, A.** “Trauma Fiction”. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004.